

แนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์

**The Guidelines for Internal Supervision of New Normal
Secondary School in Uttaradit Province**

วรารณ ติ๊ะอุป,
พิมผกา ธรรมสิทธิ์ และ วจี ปัญญาใส
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
**Waraporn Ta-ub,
Phimphaka Thammasit and Vajee Panyasai**
Uttaradit Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: waraporn.nannie24@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในและศึกษาแนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 18 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง และครู 260 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน รวม 278 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามและแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 2) แนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ คือ โรงเรียนแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกคนเป็นคณะกรรมการนิเทศภายใน โดยคณะกรรมการต้องนำข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ ผลการนิเทศจากปีการศึกษาที่ผ่านมาและนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด มาวางแผนการนิเทศภายในให้เหมาะสมและสอดคล้องกับยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ เชิญศึกษานิเทศก์จากเขตพื้นที่มาร่วมเป็นคณะกรรมการนิเทศ มีโครงการและกิจกรรมซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ จัดทำคู่มือการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่เพื่อให้ผู้นิเทศและผู้บริหารนิเทศมีความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามแผนการนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตลอดจนจัดทำรายงานและเผยแพร่ผลการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่แจ้งต่อคณะกรรมการสถานศึกษาและเผยแพร่ต่อสาธารณะ

คำสำคัญ: แนวทาง; การนิเทศภายใน; ยุคฐานวิถีชีวิตใหม่

Abstracts

This research study explores the current state and the need, and proposes guidelines for internal supervision of secondary schools in Uttaradit Province in the new normal. The study sample consisted of a total of 278 participants by using the table of Krejcie & Morgan : 18 school administrators derived through a purposively selection process and 260 teachers selected through a sample size determination technique, and 8 specialists. The research instruments for data collection were a questionnaire and a group discussion. The analytical devices included frequency, percentage, mean, standard deviation and content analysis.

The results were as follows. The current state and the needs of internal supervision in the schools were overall at a high level. The guidelines for the new normal internal supervision of the schools included: forming an internal supervision committee of heads of learning subject groups to study the information on the current state, problems, needs and the previous supervision to come up with an internal supervision plan that is practical and responsive to the new normal; inviting supervisors from the Area Offices to be on the supervision committee; launching projects and activities aiming to increase teachers' understanding in internal supervision in the new normal; develop a new normal internal supervision handbook as a guide for both supervisors and supervisors to ensure efficient and effective supervision; preparing and publicizing a new normal internal supervision report to the school board and the general public.

Keywords: Guidelines; Internal Supervision; New Normal Era

บทนำ

การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานจะต้องมีการนิเทศ กำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง โดยการบริหารจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบันได้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาจะต้องเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคดังกล่าว ที่จะส่งผลกระทบอย่างมากต่อระบบการจัดการเรียนการสอน ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครองและบุคลากรของสถานศึกษา ต้องปรับตัวกับยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) เป็นการปฏิบัติภายใต้มาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างเคร่งครัด เพื่อให้สถานศึกษาเป็นสถานที่ปลอดภัยจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพและปลอดภัยจากโรค ดังนั้นการบริหารจัดการศึกษาจึงต้องสอดคล้องกับยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) โดยมีแนวทางในการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ การเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนออนไลน์ด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยี การออกแบบหลักสูตร โดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน การบริหารสถานศึกษาและครูให้ประสบผลสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ มีการหารือและวางแผนร่วมกันของบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนตั้งแต่ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ประกอบการในภาคธุรกิจและ

ภาคประชาสังคม พ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมทั้งการเตรียมความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจของครูและนักเรียน (รัตนา กาญจนพันธุ์, 2563 : 547)

สำหรับการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยม ในจังหวัดอุดรดิตถ์ ได้จัดการศึกษาภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มาตั้งแต่ต้นปีการศึกษา 2563 ดังนั้นจึงมีการวางแผนแนวทางการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในทุกระดับชั้น โดยโรงเรียนจะต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นที่บ้านเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงห้องเรียนจากโรงเรียนไปที่บ้าน สิ่งสำคัญ คือ ผู้ปกครองจะต้องช่วยนักเรียน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องสำรวจความพร้อมทั้งโรงเรียน ผู้ปกครองและครู เพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแนวนโยบายของภาครัฐ ซึ่งนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ชี้แจงแนวทางการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยขอให้โรงเรียนยืดความยืดหยุ่นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ในหลากหลายรูปแบบ

จากการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุดรดิตถ์ดังกล่าวมาแล้วพบว่า มีปัญหาต่าง ๆ เช่น นักเรียนเข้าเรียนไม่ครบ เนื่องจากขาดคนกำกับดูแล ขาดความใส่ใจ มีการะทาบบ้าน ขาดวินัยและความรับผิดชอบ เนื่องจากไม่มีครูควบคุมดูแลการเรียน อุปกรณ์สำหรับการเรียนไม่เพียงพอ นักเรียนส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์เป็นอุปกรณ์หลักในการเรียน เมื่อการเรียนติดต่อกันเป็นระยะเวลานานและเต็มเวลา ทำให้โทรศัพท์เสื่อมไวหรืออาจชำรุดเสียหาย การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่ลดน้อยลง และครูไม่สามารถติดตามพัฒนาการของนักเรียนได้เต็มที่ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนรู้ของครู ส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์, 2564 : 2-5) ดังนั้นครูจึงจำที่จะต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อปรับบทบาทของตนเองให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งการนิเทศภายในถือว่าเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยปรับพฤติกรรมการสอนของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ดีขึ้นได้ เพราะการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก แนะนำ ชี้แนะ บริการ ร่วมมือ ปรับปรุง พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ครูปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น ซึ่งต้องอาศัยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมมือกันอย่างจริงจังแต่การนิเทศภายในโรงเรียนแบบเดิมควรจะมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหรือบูรณาการและยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สอดคล้องกับการประชุมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2564 ณ ห้องประชุมขวัญชนก ที่มีการติดตามการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และสรุปให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อที่จะดำเนินการช่วยเหลือแนะนำ สนับสนุน แก้ไข

ปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมในจังหวัดอุดรดิตถ์ที่จะมีการนิเทศภายในโรงเรียนที่เหมาะสมกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการจำเป็น และแนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ที่มีประสิทธิภาพส่งผลต่อการบรรลุตามเป้าหมายของมาตรฐานการศึกษา และเป้าหมายของหน่วยงานทางการศึกษาในระดับต่างๆ อันจะส่งผลให้สถานศึกษานั้นมีแนวทางกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษายุคฐานวิถีชีวิตใหม่ที่เป็นระบบ ชัดเจนเกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูที่สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งผลต่อนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์
2. เพื่อศึกษาแนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ ในครั้งนี้เป็นการวิจัยการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods) โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดวิธีดำเนินงานวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ ดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 18 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2564 ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 18 คน และครู จำนวน 838 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 856 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 18 โรงเรียน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 18 คน และครู ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (ไพศาล วรคำ, 2564 : 467) และจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 260 คน รวมทั้งสิ้น 278 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามสภาพปัจจุบัน และความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยมจังหวัดอุดรดิตถ์ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert Scale)

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ที่มีลักษณะแบบปลายเปิด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือตามกรอบแนวคิด และทฤษฎี โดยการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา(Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการนิเทศภายใน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน ครู จำนวน 1 คน และอาจารย์ จำนวน 1 คน และตรวจสอบดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (IOC : Index Item Objective Congruence) ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.6 – 1.0 แล้วนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try Out) โรงเรียนมัธยมในจังหวัดพิษณุโลกซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.975

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุดรดิตถ์ ในการออกหนังสือขออนุญาตให้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุดรดิตถ์ ส่งให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาพร้อมแจ้ง link ของ google forms : <https://forms.gle/uRDwg4WeUdbgawEe9> และ QR Code ของแบบสอบถามที่จะใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างเดือน 19 มกราคม 2565 ถึง 5 มีนาคม 2565

3. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษา และตรวจสอบความถูกต้อง ถ้ามีการตอบแบบสอบถามไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมให้ครบถ้วน เพื่อนำไปใช้วิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ วิเคราะห์โดยใช้การหาความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 104) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

รวมถึงการหาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความจำเป็น (Priority Needs Index : PNI) โดยใช้วิธี Modified Priority Needs Index : PNI ของนางลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช (สุวิมล ว่องวานิช, 2550 : 279) ดังนี้

$PNI \text{ Modified} = (I - D) / D$			
เมื่อ	PNI Modified	หมายถึง	ดัชนีอันดับความต้องการจำเป็น
	I	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย (Mean) ของความต้องการจำเป็นนิเทศภายใน
	D	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย (Mean) ของสภาพปัจจุบันนิเทศภายใน

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์

จากการศึกษาในระยะที่ 1 ผู้วิจัยนำสภาพปัญหาและความต้องการในแต่ละด้านมาหาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความจำเป็น แล้วนำค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความจำเป็นอันดับที่ 1 – 3 ของแต่ละด้านมากำหนดประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่มร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญทาง

ด้านการนิเทศภายในโรงเรียน โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มแบบออนไลน์ (Online Focus Group) (เก็จนก เอื้อวงศ์, 2563 : 23) ผ่านโปรแกรม Zoom ดังนี้

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการนิเทศภายใน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน ครูผู้รับผิดชอบฝ่ายบริหารงานวิชาการ จำนวน 3 คน และคณาจารย์ จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 8 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

เกณฑ์คุณสมบัติในการพิจารณากลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นผู้ที่สามารถให้คำตอบตรงประเด็นและสามารถตอบวัตถุประสงค์การวิจัยได้มากที่สุด จำนวน 8 คน ประกอบด้วย

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการ หรือรองผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ ที่มีขนาดกลาง จำนวน 1 คน ขนาดใหญ่ จำนวน 1 คน และขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 1 คน โดยสถานศึกษามีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) สูงกว่าระดับประเทศ 3 ปีติดต่อกัน มีประสบการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีวิทยฐานะชำนาญการขึ้นไป

2. ศึกษานิเทศก์ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุดรดิตถ์ ที่มีประสบการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีวิทยฐานะชำนาญการขึ้นไป

3. ครูผู้รับผิดชอบฝ่ายบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ครูหัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ หรือครูผู้รับผิดชอบงานด้านการนิเทศ โดยสถานศึกษามีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) สูงกว่าระดับประเทศ 3 ปีติดต่อกัน มีประสบการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีวิทยฐานะชำนาญการขึ้นไป

4. คณาจารย์ ได้แก่ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ ที่มีประสบการณ์ทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีความเชี่ยวชาญด้านการนิเทศการศึกษาและการนิเทศภายใน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อรวบรวมข้อมูลแนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มเป้าหมาย

ตอนที่ 2 เป็นประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ ซึ่งมีคำถามนำ คำถามหลัก และคำถามเพื่อสรุป โดยนาระดับสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นมาหาคำดัชนีลำดับความสำคัญของความจำเป็น (Priority Needs Index : PNI) แล้วเลือกคำดัชนีลำดับความสำคัญของความจำเป็นอันดับที่ 1 – 3 มาเป็นประเด็นการสนทนากลุ่มเพื่อนำมาหาแนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจัดการสนทนากลุ่มเพื่อระดมความคิดเห็นในการหาแนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยดำเนินการ ดังนี้

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเข้าร่วมการสนทนากลุ่มจากกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ศิษยานุศิษย์ ครูผู้รับผิดชอบฝ่ายบริหารงานวิชาการ และคณาจารย์ในมหาวิทยาลัย

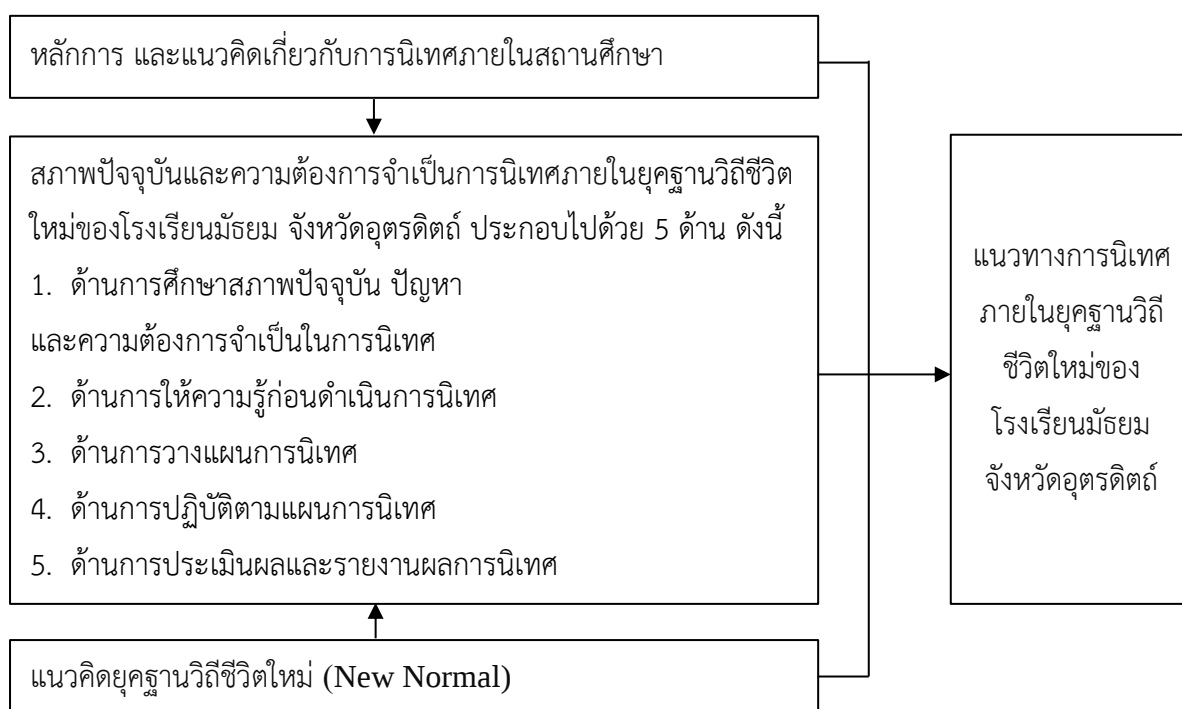
2. จัดการสนทนากลุ่มแบบออนไลน์ (Online Focus Group) (เก็จนก เอื้อวงศ์, 2563 : 23) เพื่อระดมความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับแนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ ดำเนินการในวันที่ 19 เมษายน 2565 โดยใช้โปรแกรม Zoom

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบข้อมูล เพื่อพิจารณาว่าข้อมูลที่เก็บรวบรวมมานั้นมีคุณภาพน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด และตรวจสอบความสมบูรณ์ ครบถ้วนของข้อมูล โดยการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) และวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ยึดเนื้อหาข้อมูลเป็นเกณฑ์ แล้วสร้างข้อสรุป เพื่อหาแนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง แนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ ผู้วิจัยได้จากการนำความรู้จากแนวคิดของเพ็ญพล ร่มศรี (2558 : 35) พงษ์ศักดิ์ ทองไชย (2558 : 3-84) ขญากาญจณ์ ศรีเนตร (2558 : 110-114) ไพลิน สุ่มังคละ (2559 : 9) นิรุทธ์ นันทมาศวังนรา (2560 : 103-106) มาริสสา ทองคำ (2560 : 99-105) วนิดา ภูวิชัย (2562 : 6-7) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562 : 25-27) จรียาภรณ์ เรืองเสน (2563 : 6-7) และปรีศนา กระสังข์ (2563 : 188-189) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 มาวิเคราะห์ทำให้ได้กรอบแนวคิดที่ตรงตามเนื้อหาสาระของประเด็นปัญหาการวิจัย ดังแผนภาพที่ 1 ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ แสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม 1) เพศ เป็นเพศชาย จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 39.60 เพศหญิง จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 60.40 ตามลำดับ 2) อายุ มีอายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 22.70 อายุ 31 – 40 ปี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 21.60 อายุ 41 – 50 ปี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 22.30 อายุ 50 ปี ขึ้นไป จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 33.50 ตามลำดับ 3) ตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงาน โดยดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 6.50 ครู จำนวน 260 คน คิดเป็นร้อยละ 93.50 ตามลำดับ 4) วุฒิสูงสุดทางการศึกษา มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 60.40 ระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 37.10 ระดับการศึกษาปริญญาเอก จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 ตามลำดับ และ 5) ประสบการณ์การทำงาน โดยมีประสบการณ์การทำงานไม่เกิน 5 ปี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 23.40 ประสบการณ์การทำงานมากกว่า 5 – 10 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 10.40 ประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 – 15 ปี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 19.10 ประสบการณ์การทำงานมากกว่า 15 – 20 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 11.20 ประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปี จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 36.00 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ ภาพรวม

กระบวนการนิเทศภายใน	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ			ค่า PNI	การจัดอันดับ
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		
1. ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นในการนิเทศ	4.284	0.739	มาก	4.256	0.752	มาก	-0.007	5
2. ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ	4.240	0.714	มาก	4.252	0.754	มาก	0.003	4

3. ด้านการวางแผนการ นิเทศ	4.296	0.705	มาก	4.329	0.704	มาก	0.008	3
4. ด้านการปฏิบัติตาม แผน การนิเทศ	4.262	0.705	มาก	4.337	0.693	มาก	0.018	1
5. ด้านการประเมินผล และรายงานผลการนิเทศ	4.229	0.788	มาก	4.279	0.740	มาก	0.012	2
โดยภาพรวม	4.262	0.730	มาก	4.291	0.729	มาก	0.007	-

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.262$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผนการนิเทศ ($\bar{x} = 4.296$) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นในการนิเทศ ($\bar{x} = 4.284$) ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศ ($\bar{x} = 4.262$) ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ ($\bar{x} = 4.240$) และด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ ($\bar{x} = 4.229$) ตามลำดับ ส่วนความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.291$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศ ($\bar{x} = 4.337$) ด้านการวางแผนการนิเทศ ($\bar{x} = 4.329$) ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ ($\bar{x} = 4.279$) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นในการนิเทศ ($\bar{x} = 4.256$) และด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ ($\bar{x} = 4.252$) ตามลำดับ ทั้งนี้พิจารณาค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ ภาพรวมมีค่าเท่ากับ 0.007 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศ ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ และด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นในการนิเทศ

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่

1. การปรับปรุงแบบการนิเทศภายในที่สอดคล้องโดยคำนึงถึงสภาพปัญหา และศึกษานิเทศก์มาสาธิตการสอนให้ครูในโรงเรียนได้ดูแบบอย่างการสอนภายใต้การนิเทศแบบยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ครูจะได้รับการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

2. ควรสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่ผู้นิเทศ และผู้นิเทศต้องมีความเชี่ยวชาญ มีความรอบรู้ด้านการนิเทศ การใช้สื่อด้านเทคโนโลยีในการนิเทศ เพื่อที่คนทำงานจะได้ไปปรับปรุงอย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

ข้อสัต์ยต่อหน้าทีความรบัผดชอบของต่นเอง สร้างความน่าเชือถือ ถูกหลักการนิเทศ เพื่อเกิดการพัฒนาในยุค
ฐานวธิชีวิตใหม่แบบยังยืน

3. หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดทำคู่มือการนิเทศ เพื่อเป็นแนวทางให้กับสถานศึกษา

4. การนิเทศภายในยุคฐานวธิชีวิตใหม่ควรจัดให้มีวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องกับ
สถานการณ์ในปัจจุบันในการจัดทำแนวทางการนิเทศโดยใช้เทคโนโลยีให้มาเกี่ยวข้องมากที่สุด เช่น จัดการ
นิเทศในรูปแบบออนไลน์ และจัดทำประเด็นการนิเทศให้ครอบคลุมทุกประเด็น แต่การนิเทศยังใช้รูปแบบ
ออนไลน์ ซึ่งไม่สามารถนิเทศเชิงประจักษ์ได้

5. การประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ในการนิเทศที่ชัดเจน เพื่อวางแผนและดำเนินการนิเทศอย่างเป็น
ระบบ ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มีความเป็นกัลยาณมิตร ใช้เทคโนโลยีช่วยในการนิเทศ มุ่งพัฒนาและแก้ปัญหา
ร่วมกันภายใต้บริบทที่แตกต่างกัน น่าจะเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญที่ทำให้การนิเทศมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
อย่างแท้จริง

6. ควรมีการสอบถามพูดคุยถึงปัญหาและแนวทางหลังการจัดการนิเทศทุกครั้ง

ระยะที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวธิชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัด
อุดรดิตถ์ จำนวน 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นในการนิเทศ โรงเรียนแต่งตั้งหัวหน้า
กลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกคนเป็นคณะกรรมการนิเทศภายใน โดยนำข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ
ผลการนิเทศจากปีการศึกษาที่ผ่านมา และนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด จากนักเรียน ผู้ปกครอง
คณะกรรมการ เพื่อจะนำข้อมูลทั้งในมุมมองภายในและภายนอกมาวางแผนการนิเทศภายในให้เหมาะสมและ
สอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากเดิม เนื่องจากมีบางสิ่งมากระทบจนแบบแผนและ
แนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหวังล่วงหน้าได้ ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่
ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และเชิญศึกษานิเทศก์
ประจำสหวิทยาเขตจากเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามาร่วมเป็นคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

2. ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ โรงเรียนกำหนดโครงการและกิจกรรมไว้ในแผนปฏิบัติ
การประจำที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจในการนำสื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการใน
การนิเทศภายในยุคฐานวธิชีวิตใหม่แล้วดำเนินการพัฒนาครูเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศ เช่น การเยี่ยมชั้นเรียน
การให้คำปรึกษา การนิเทศแบบศึกษาดูงาน แบบประชุมนิเทศ แบบสนทนาทางวิชาการ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้
ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้เลือกนำมาใช้ให้เหมาะสมกับยุคฐานวธิชีวิตใหม่ อีกทั้งสนับสนุนให้ครูได้พัฒนา
ตนเองเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ซึ่งจะเป็นการสะท้อนปัญหา
ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่จะทำให้เกิดการพัฒนาอันนำไปสู่ห้องเรียนโดยตรงอย่างต่อเนื่อง

3. ด้านการวางแผนการนิเทศ โรงเรียนควรจัดทำคู่มือการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ โดยกำหนดเครื่องมือการนิเทศภายในที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนที่หลากหลายรูปแบบ ให้ครอบคลุมและมีความชัดเจนในการนำไปปฏิบัติ สามารถวัดและประเมินได้ตรงตามประเด็นที่ต้องการนิเทศ มีการบูรณาการให้สอดคล้องกับเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยะฐานะข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษา (ใหม่) หรือเกณฑ์ PA (Performance Agreement) กำหนดปฏิทินในการนิเทศภายในที่ชัดเจน มีความยืดหยุ่นหากมีความต้องการจำเป็นเร่งด่วน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้มีแนวทางในการปฏิบัติ ตามแผนการนิเทศภายในที่สามารถดำเนินการได้ตามสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง

4. ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกัน และกัน เพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียน การสอนของครูให้ไปในทิศทางพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนและการจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนจะใช้กระบวนการกัลยาณมิตรนิเทศ และโรงเรียนส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูนำนวัตกรรมการเรียนรู้ ระบบเทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ๆ มาใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติ ตามแผนการนิเทศ มีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการนิเทศทุกมิติ มีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จัดหาพื้นที่ให้ครู ได้ทดลองใช้หรือใช้ระบบไอทีที่ทำให้เห็นถึงประโยชน์ เชื่อมโยงทุกอย่างเข้าให้เป็นเรื่องเดียวกัน และคอย ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนการสร้างเสริมกำลังใจให้กับผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศในขณะปฏิบัติการนิเทศ ตามแผนการนิเทศ

5. ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ โรงเรียนควรจัดทำเอกสารหลักฐานรายงานผล การนิเทศภายในเป็นภาพรวมตามประเด็นการนิเทศโดยบันทึกผลการนิเทศภายในทั้งผลสำเร็จ สภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในแต่ละประเด็น และรายงานผลการนิเทศภายในต่อคณะครูและคณะกรรมการ สถานศึกษา พร้อมทั้งเผยแพร่ต่อสาธารณะในรูปแบบการนำเสนอแบบ infographic ในเว็บไซต์ของโรงเรียน หรือเพจเฟซบุ๊กของโรงเรียนและมีการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศที่เป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งในระดับโรงเรียน ระดับสหวิทยาเขต และระดับเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีกรอบเกณฑ์การคัดเลือก ที่ได้มาตรฐานและชัดเจน เพื่อเสริมสร้างกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ ทั้ง 5 ด้าน พบว่า ภาพรวมของการศึกษาทั้ง 2 ประเด็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อนำไปหาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความจำเป็น พบว่า ด้านที่มีค่าสูงสุดเป็นอันดับที่ 1 ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศ ทั้งนี้เป็นเพราะการนิเทศภายในโรงเรียนนั้น ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศจะต้องมาประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหาและความต้องการจำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศ รวมทั้งการวางแผนถึงขั้นตอนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศที่จัดขึ้นให้เหมาะสมกับยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ซึ่งการปฏิบัติงานนิเทศจะมี 3 ลักษณะ คือ การปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ การปฏิบัติงานของผู้ให้การนิเทศ และการปฏิบัติงานของผู้สนับสนุนการนิเทศ ดังนั้นคณะกรรมการการนิเทศต้องนิเทศตามปฏิทินที่กำหนด ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะการนิเทศระหว่างเพื่อนครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและมีความพร้อมที่จะได้รับการนิเทศ คณะกรรมการนิเทศบันทึกผลการนิเทศและนำผลการนิเทศ ข้อเสนอแนะของครูเป็นรายบุคคลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ยอมรับข้อมูลและข้อสังเกตซึ่งเป็นผลการนิเทศ และสิ่งสำคัญผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับการนิเทศและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการนิเทศสม่ำเสมอตลอดจนจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นสนับสนุนและอำนวยความสะดวกการปฏิบัติตามแผนการนิเทศอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับงานวิจัยของพุทธชาติ แสนอุบล (2561 : 171) ศึกษาเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 พบว่า สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยรวมและทุกรายด้านสามารถปฏิบัติได้จริงในระดับมาก ปัญหาสำคัญของการดำเนินการการนิเทศภายในของโรงเรียนด้านการวางแผนเตรียมการ ได้แก่ ครูขาดความเข้าใจและไม่ตระหนักรู้ต่อกระบวนการนิเทศภายใน แนวทางการปรับปรุงแก้ไขประเด็นนี้ด้วยการประชุมชี้แจงและอบรมครูให้ทราบถึงกระบวนการและความสำคัญของการนิเทศภายใน ปัญหาสำคัญของการดำเนินการการนิเทศภายในด้านการดำเนินการปฏิบัติตามแผน ได้แก่ ครูไม่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมการนิเทศภายในและโรงเรียนไม่มีคู่มือให้ครูปฏิบัติ แนวทางการปรับปรุงแก้ไขประเด็นนี้ ได้แก่ ดำเนินการติดตามผลการนิเทศและจัดทำคู่มือครูให้ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ปัญหาสำคัญของการดำเนินการการนิเทศภายในด้านการกำกับตรวจสอบการปฏิบัติการเกี่ยวข้องกับการดำเนินการนิเทศไม่เป็นไปตามปฏิทินการปฏิบัติงานและครูขาดการเตรียมความพร้อมเพื่อรับการนิเทศ แนวทางการปรับปรุงแก้ไขประเด็นดังกล่าว โดยปรับการปฏิบัติงานให้มีความยืดหยุ่นและมีคู่มือการปฏิบัติงานที่ชัดเจน และปัญหาสำคัญของการดำเนินการการนิเทศภายในด้านการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการเกี่ยวข้องกับการไม่นำผลของการนิเทศภายในไปปรับปรุงและพัฒนาการบริหารโรงเรียน แนวทางการปรับปรุงแก้ไขประเด็นนี้ คือ ให้คณะกรรมการ

ดำเนินการนิเทศภายในรายงานผลการนิเทศต่อผู้บริหาร และผู้บริหารนำผลการนิเทศ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาความดีความชอบประจำปีของครู

2. จากการศึกษาแนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยม จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศ มีประเด็นที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความจำเป็นที่มีค่าสูงสุดเป็นอันดับที่ 1 ได้แก่ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ กิจกรรมการนิเทศ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนั้นหลังจากดำเนินการนิเทศตามปฏิทินการนิเทศแล้ว ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศโดยคณะกรรมการนิเทศต้องนำผลการนิเทศที่เป็นข้อมูลในภาพรวมมาประชุม สัมมนาชี้แจงให้ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้รับทราบ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการนิเทศภายในไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน และร่วมกันแก้ไขปัญหา พัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น การที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ กิจกรรมการนิเทศร่วมกันสอดคล้องกับแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) ที่กล่าวว่าเป็น การรวมตัวกันของครูในสถานศึกษาหรือเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการจัดการเรียนรู้ให้ศิษย์ เรียนรู้ได้ทักษะ 21st Century Skills โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารเขตพื้นที่ การศึกษา และผู้บริหารการศึกษาระดับประเทศ เข้าร่วมจัดระบบสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ต่อเนื่อง มีการพัฒนาวิธีการเรียนรู้ของศิษย์อย่างต่อเนื่อง เป็นวงจรไม่รู้จบหรือ CQI (Continuous Quality Improvement) หรืออาจเรียกว่าเป็น R2R ในวงการศึกษาก็ได้ (วิจารณ์ พินิช, 2554 : 141) และวรลักษณ์ ชู กำเนิด และเอกรินทร์ สังข์ทอง (2557 : 8) ที่กล่าวว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง การรวมตัว ร่วมใจ ร่วมพลัง ร่วมทำและร่วมเรียนรู้ ร่วมกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษา บนพื้นฐานวัฒนธรรม ความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตรที่มีวิสัยทัศน์คุณค่าเป้าหมาย และภารกิจร่วมกัน โดยทำงานร่วมกันแบบทีม เรียนรู้ที่ครูเป็นผู้นำร่วมกัน และผู้บริหารแบบผู้ดูแลสนับสนุนสู่การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพเปลี่ยนแปลง คุณภาพตนเองสู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญและความสุข ของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณภา ธรรมจันทร์ (2562 : 192-193) ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 พบว่า องค์ประกอบของการนิเทศภายใน โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 ประกอบด้วย (1) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ (2) การดำเนินงาน การนิเทศ (3) การประเมินผลการนิเทศ พบว่ามีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับความเหมาะสมมาก ทั้ง 3 ด้าน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายใน โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ของการนิเทศภายใน โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 พบว่ามีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปฏิบัติมาก การศึกษาสภาพที่พึงประสงค์

ของการนิเทศภายใน โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 พบว่ามีระดับความต้องการและสภาพที่พึงประสงค์ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ที่สุด และการศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายใน โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 พบว่า แนวทางการพัฒนาการนิเทศ โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพประกอบด้วย (1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และ ความต้องการ (2) การดำเนินงานการนิเทศ (3) การประเมินผลการนิเทศ มีระดับความเหมาะสมอยู่ใน ระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยพบว่าค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความจำเป็นของกระบวนการนิเทศทั้ง 5 ด้าน ที่มีค่าสูงสุดเป็นอันดับที่ 1 ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศ ดังนั้นในการปฏิบัติถือว่าผู้บริหาร โรงเรียนมีบทบาทสำคัญที่จะส่งเสริมสนับสนุนการนิเทศภายใน เช่น ให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เกี่ยวกับการนิเทศภายในที่สอดคล้องกับยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ให้ครูนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการนิเทศภายใน ที่เหมาะสมกับยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ เป็นต้น ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนต้องปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน กับการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันทั้ง 5 ด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติน้อยเป็นลำดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาการพัฒนาเครื่องมือการนิเทศ ภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ เพราะเครื่องมือการนิเทศภายในจะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันสามารถนำไปใช้ในการ ประเมินผลและรายงานผลการนิเทศภายในโรงเรียนได้ถูกต้องแม่นยำต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เก็จจกน ก เอื้อวงศ์. (2563). การสนทนากลุ่ม : เทคนิคการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพที่มีประสิทธิภาพ. วารสาร ศึกษาศาสตร์ มสธ. 12 (1), 17-30.
- จริยาภรณ์ เรืองเสน. (2563). แนวทางพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญา มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ชญาภาณูจ ศรีเนตร. (2558). รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- นิรุทธิ์ นันทมาศวังนรา. (2560). รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ปริศนา กระสังข์. (2563). การดำเนินการนิเทศภายในเชิงระบบของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 8 (32), 187-190.
- พงษ์ศักดิ์ ทองไชย. (2558). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พุทธชาติ แสนอุบล. (2561). สภาพปัญหาและแนวทางการปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 15 (70), 171.
- เพิ่มพูล ร่มศรี. (2558). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิผล สำหรับโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ไพลิน สมังคละ. (2559). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ไพศาล วรคำ. (2564). การวิจัยทางการศึกษา (Educational Research). (พิมพ์ครั้งที่ 12). มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- มาริสสา ทองคำ. (2560). แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของอำเภอสรรคบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- รัตนา กาญจนพันธุ์. (2563). การบริหารสถานศึกษาในสถานการณ์วิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). วารสารศึกษานิเทศศาสตร์. 10 (3), 545-556.
- วนิดา ภูวชัย. (2562). การพัฒนาแนวทางดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- วรรณภา ธรรมขันธ. (2562). แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 7 (28), 192-193.
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด และเอกรินทร์ สังข์ทอง. (2557). รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบทโรงเรียนในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วิจารณ์ พินิช. (2554). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: ตลาดาพลับลิเคชั่น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์. (2564). การพัฒนาประสิทธิภาพ และมาตรฐานการบริหารจัดการศึกษา (รายงานการประชุม). พิษณุโลก: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). แนวทางการนิเทศบูรณาการโดยใช้พื้นที่เป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่การนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. กรุงเทพมหานคร: หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.